

Handläggare: Johan Rosén
Telefon: 08-508 28 914

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2012-08-28 p 23

Programsamråd för stadsdelen Marieberg

Remiss från stadsbyggnadsnämnden Dp 2011-06771

Förvaltningens förslag till beslut

1. Tillstyrka programförslaget under förutsättning att:
 - En övergripande miljö- och hälsobedömning genomförs i den fortsatta planeringen.
 - Förvaltningens synpunkter för delprojekten beaktas.
2. Beslutet justeras omedelbart

Gunnar Söderholm
Förvaltningschef

Gustaf Landahl
Avdelningschef

Sammanfattning

Programarbetet för Marieberg med fler bostäder, arbetsplatser, utvecklad kollektivtrafik, service mm innebär en integrering av stadsdelen till en del av promenadstaden och de förutsättningar som därmed ges för hållbar stadsutveckling. Den fortsatta planeringen kräver dock att de miljö- och hälsomässiga konsekvenserna av förtätningen och ändrad markanvändning inom stadsdelen tydliggörs, liksom att planeringen tar fasta på övergripande infrastrukturförändringar som ska genomföras.

Bakgrund

Stadsbyggnadskontoret har tagit fram ett förslag till program för förtätning och omdaning av stadsdelen Marieberg mm med bl a nya bostäder, ändringar av väginfrastruktur och förutsättningar för kollektivtrafik samt fler gång- och cykelbanor. Det upprättade programmet anger utgångspunkter och mål för

planeringen och är remitterat under perioden 9 maj till 21 juni. Utökad svarstid har erhållits till och med 28 augusti. Programmet består av en samrådshandling inklusive övergripande bedömning/utgångspunkter för miljö och hälsofrågor samt tillhörande underlag såsom utredningar rörande grönstruktur, stadslivs- och stadsrumsanalyser inklusive en genomförd enkät för Mariebergbornas synpunkter, trafikplan som innefattar vägtrafik, cykel och gångtrafik, kollektivtrafik mm.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Miljöförvaltningen är positiv till intentionerna i programförslaget som syftar till att utveckla Marieberg till en blandad attraktiv stadsdel med ökad stadsmässig täthet. Programmet följer flera av stadens centrala styrdokument som har betydelse för miljö- och hälsofrågorna, bl a stadens miljöprogram och översiktsplanen – promenadstaden. Programmets avsnitt om miljöutmaningar och hållbarhetsfrågor redovisar aspekter som har betydelse för programnivån och som förvaltningen tagit upp i sitt underlag för miljökonsekvenser inför programarbetet. Trots ett gediget programförslag anser förvaltningen att det fortsatta arbetet i vissa delar bör kompletteras och förtydligas utifrån ett miljö- och hälsoskyddsperspektiv. Förvaltningens synpunkter är dels övergripande dels mer detaljerade för strukturplanens 21 föreslagna platser för ny bebyggelse.

Programövergripande konsekvenser

Förvaltningen anser att övergripande konsekvenser behöver tydliggöras för ett antal miljö- och hälsofrågor i den fortsatta planeringen. Ett exempel är frågan om hur programområdets-, samt angränsande park- och naturmark kommer påverkas av programmets föreslagna bebyggelse. Flertalet nya hus föreslås på park- och naturmark. Denna aspekt redovisas inte i de kommande individuella detaljplaneprojekten som programmet omfattar. En annan aspekt som kan ha övergripande betydelse är luftkvalitet, där delar av programområdet *kan* vara exponerat för höga halter luftföroreningar vilket har betydelse för platsens användning för skolor och förskolor. Frågan bör hanteras inom programarbetet då området inte kommer granskas genom fortsatt detaljplanering och att frågan har betydelse för programområdet som helhet.

Buller

Buller anser förvaltningen är en viktig hälsofråga som behöver studeras noga i planeringen. I bilaga 2 redovisar förvaltningen en bullerkarta som åskådliggör förutsättningar för kommande bostäder, rekreationsområden mm. Bullerkartan

visar t ex på ett behov av bullerskyddsåtgärder för Konradsbergsparken så att parken kan erbjuda acceptabla ljudnivåer då den i större utsträckning kommer att användas som rast- och lekytor för skolor och förskolor. Bullerskärmande åtgärder kan göras genom både ny bebyggelse och genom åtgärder vid trafikerade vägstråk. Åtgärder mot buller från Drottningholmsvägen har tidigare vidtagits mot Fredhällsparken genom bullerplank.

Var studentbostäder med en godtagbar ljudmiljö bör kunna uppföras är betydelsefullt att studera redan i programmet för att undvika konflikter i senare planeringsskeden. De minst bullerutsatta platserna bör prioriteras för de oftast enkelsidiga studentlägenheterna. Ett exempel på en sådan lokalisering inom programområdet är programförslagets plats 4 vid kv Taffelberget.

Park- och naturmark

Att bevara och vidareutveckla de tillgångar som befintliga natur- och parkmarksområden inklusive närheten till vatten utgör, anser förvaltningen är en viktig strategisk fråga i den fortsatta planeringen. Programområdet innehåller viktiga rekreationsområden och stråk samt både spridningszoner och livsmiljöer för skyddsvärda arter som har särskild betydelse för biologisk mångfald.

Ekmiljöerna på västra Kungsholmen har vid tidigare utredning för nordvästra Kungsholmen bedömts som stadsdelens viktigaste naturvetenskapliga värde och ingår i ett övergripande eksamband med ekområden åt väster och söderut samt mot norr och nationalstadsparken. Tidigare genomförd inventering av ekar inom staden är för Kungsholmens del bristfällig vilket gör att en trädinventering inom programområdet bör genomföras. Behov och möjligheter att förstärka eksambandet bör beaktas vid kompensationsåtgärder då ekar kan behöva tas ner i samband med ny bebyggelse.

Natur- och parkmarkens betydelse för vistelse, möten och aktiviteter anser förvaltningen behöver uppmärksammas i det fortsatta programarbetet.

Luftkvalitet

Luftkvalitet är en hälsofråga som behöver studeras i den fortsatta planeringen. I programområdets västra del som tidigare inhyst Campus Konradsberg och lärarhögskolan är ambitionen i nuläget att utveckla skolverksamhet från förskola till gymnasium. I direkt anslutning till skolområdet vid Essingeleden och Drottningholmsvägen överskrids för närvarande miljökvalitetsnormerna (MKN) för kvävedioxid (NO₂) och partiklar (PM₁₀). Vilka luftföroreningshalter som råder inom skolområdet är oklart men förvaltningen bedömer att viss risk finns för förhöjda halter vilket kan ha betydelse för skolbarnens hälsa. Även om MKN klaras i skolområdet är det, enligt förvaltningen, betydelsefullt att barn exponeras i så begränsad utsträckning som möjligt för luftföroreningar. Barn har av bl a socialstyrelsen bedömts vara extra känsliga för exponering av luftföroreningar och även måttliga halter anses kunna medföra hälsoeffekter. I förhållande till sin vikt andas barn in större volymer luft än vuxna och påverkas därmed i större utsträckning. Barn har även ett svagare immunförsvar och en outvecklad lungfunktion vilket kan störas av höga halter skadliga ämnen. Förvaltningen förordar att den övergripande luftföroreningssituationen för området studeras, vilket underlättar för kommande bygglovprövningar och anmälningar till MHN enligt miljöbalken för skolor mm.

Synpunkter på programmets delprojekt

Plats 1 – Västerbroplan

Miljöförvaltningen anser att programförslagens trafikanalys inte i tillräcklig utsträckning tagit hänsyn till långsiktigt övergripande förändringar av trafikbelastningen för Stockholms innerstad och med detta inte beaktat alla förutsättningar av betydelse för utformningen av Västerbroplan. För Västerbroplans utformning har programmet bl a tagit utgångspunkt i befintlig- och tillkommande trafik. Projekt Förbifart Stockholm har däremot inte räknats in utan det anges endast innebära en trafikminskning. Enligt den komplettering av trafikprognoser, som gjordes i samband med framtagningen av arbetsplanen för Förbifart Stockholm år 2009, anges förbifarten minska trafikarbetet för Stockholms innerstad med cirka 10% till år 2035. Förvaltningen anser att avlastningen av trafik bör räknas in i den fortsatta planeringen och att detta kan ge utrymme för att kunna minska trafikytorna, som istället kan prövas för ny bebyggelse. I den mån Västerbroplan även fortsättningsvis kommer att utgöra en del av omledningsvägen för trafik på Essingeleden vid underhåll mm, är det viktigt att ny bebyggelse beaktar risker för buller och vibrationer från tung trafik

samt säkerhetsfrågor för transporter av farligt gods. Då Västerbroplan är och även fortsättningsvis kommer att vara en strategisk knutpunkt för bl a kollektivtrafik är det viktigt att miljön där är hälsomässigt acceptabel ur luftkvalitetssynpunkt.

I dagsläget överskrider inte MKN på platsen men kombinationen av ökad trafik som förutses i programmet och tillkommande förtätning med bebyggelse kan innebära risk för höga halter luftföroreningar.

Till planeringen för Västerbroplan bör tillföras behovet av ytor för cykelparkeringsplatser. Enligt uppgift är Lilla Västerbron i behov av upprustning. I samband med ett kommande renoveringsprojekt för bron anser förvaltningen att vägräcken bör förses med bullerskydd som reducerar bullret till Rålambshovsparken.

Förvaltningen anser att man bör undersöka, utifrån en minskad trafikbelastning förbi Västerbroplan, att leda genomfartstrafik från Västerbron koncentrerat över Västerbroplans norra del direkt till Lilla Västerbron mot Drottningholmsvägen. Trafik söderut från Drottningholmsvägen leds på motsvarande sätt via Lilla Västerbron istället för via Gjörwellsgatan som då kan stängas av för genomfartstrafik. Delar av Gjörwellsgatan skulle kunna användas för bostadsbebyggelse och hela Rålambsvägen kan ges den enhetliga smala utformning som programförslaget anger mot Fredhäll. Västerbronedfarten skulle kunna användas enbart som gång- och cykelväg och ansluta till befintliga cykelstråk utmed Rålambshovsleden respektive Drottningholmsvägen. Vid ett torg placerat mellan genomfartstrafiken förbi Västerbroplan (på bro) och knutpunkten med Rålambsvägen skapas en möjlighet för gående och cyklar att nå Rålambshovsparkens nivå genom en trapp- och rampförbindelse. Via torget skapas samtidigt en planskild korsning för cykeltrafik från Västerbronedfarten västerut mot bl a Lilla Essingen. Se bilaga 3.

Plats 2 – Rålambshovsskolan

Programförslaget reducerar luftföroreningar och bullernivåer högst betydligt till skolgården. Genom att korta av föreslagen bebyggelse mot Västerbronedfarten ges möjlighet att kunna behålla de stora ekar som där växer. För luftkvalitet se plats 1.

Plats 3 – Hedvigsberg 7

Förvaltningen anser att den fortsatta planeringen för förskolan bl a bör ta vägledning i det verktyg, i form av en lekvärdesfaktor, som Malmö stad har tagit fram för bedömning av förskolor. Den innehåller bl a rekommendationer om lämplig storlek och utformning av lekytor. Förutsättningarna att nyttja Rålambshovsparken som lekytor för förskolan bör beaktas i den vidare

planeringen. Möjligheterna att använda parken som lekytor är idag begränsade då den i stora delar är exponerad för höga bullernivåer (> 55 dBA) från vägtrafik på Drottningholmsvägen och Rålambshovsleden (se bilaga 2). Bullerskyddsåtgärder vid nämnda vägavsnitt skulle förbättra möjligheterna för lekytor i parken och samtidigt öka vistelsekvaliteten för besökande till parken.

Plats 4 – Bakom kv Taffelberget

Det bullerskyddade läget gör det lämpligt att pröva studentbostäder på platsen. Det begränsade ingreppet i parkområdet bedöms inte innebära att höga ekologiska värden berörs. Angöringsmöjligheten via fastigheten Centauren 1 bör kunna prövas om den begränsas till att enbart tjäna föreslagen bebyggelse samt befintlig anslutande parkering.

Plats 5 – Konradsberg mot Drottningholmsvägen

Platsen bedöms inte lämplig för studentbostäder då bullerexponeringen kräver genomgående lägenheter med tillgång till tyst sida mot parken. Förvaltningen anser att föreslagen bebyggelse bör flyttas österut närmare anslutningen till Thorildsplans tunnelbanestation. Fördelar med en sådan lokalisering är att ingreppet i naturmarken inte sker till en plats som hyser de högsta naturmiljövärdena i det här området. Möjligheterna att samlokalisera bostäder med Telia Soneras anläggning, med bl a reservkraftsanläggning för el och installationer under jord, bör studeras närmare då det finns risk för störningar till bostäder. En bebyggelse närmare tunnelbanestationen bidrar till ökad trygghet till platsen och delvis till parken. Bebyggelse nära tunnelbanestationen kan med fördel kombineras med en allmän cykelparkeringsplats.

Plats 7 – Fajansfabriken

Förvaltningen tillstyrker ny bebyggelse på platsen. Markarbeten bör uppmärksamma risken för eventuella markföroreningar från tidigare industriverksamhet i form av Mariebergs ammunitionsfabrik och Gustav G Folcker färgeri. Ammunitionsfabriken har tilldelats riskklass 2 på en skala om 4 efter länsstyrelsens inventering, vilket bl a beror på att ammunitionsverksamheten bedrivits på platsen under lång tid och de stora mängder som producerats. Platsen kan även vara berörd av en nedlagd bensinstation.

Plats 8 – Styckgjuteriet

Platsen är bullerpåverkad från vägtrafik på Gjörwellsgatan vilket bör beaktas vid fortsatt planering inom fastigheten. Bostäder och förskola bör t ex lämpligen

förläggas mot fastighetens norra del och kontorsytor bör orienteras mot Gjörwellsgatan. Ambitionen bör vara att behålla de två stora och ekologiskt betydelsefulla ekarna som står mot Gjörwellsgatan.

Plats 10 – Trängkåren 7- DN:s lågdel

Förvaltningen är positiv till att pröva en kompletterande bostadsbebyggelse för fastigheten. Att samlokalisera bostäder och verksamheter inom samma fastighet kräver dock uppmärksamhet i planeringen på frågor om buller, lukt mm.

Plats 12 – Trängkåren 6 mot Gjörwellsgatan

Buller från vägtrafik och att behålla jätteeken vid Gjörwellsgatan behöver beaktas när ny bebyggelse provas på platsen. Risk för markföroreningar föreligger från en bensinstation som enligt uppgift funnits inom fastigheten.

Plats 13 – Trängkåren 6 mot Rålambsvägen

Parkeringsmöjligheter för cyklar bör prioriteras vid utveckling av handels- och butiksytor på platsen. Risk för markföroreningar föreligger. En bensinstation har enligt uppgift funnits inom fastigheten.

Plats 14 – Korsningen Gjörwellsgatan/Fyrverkarbacken

Delområdet ligger, i en översiktlig analys, inom ett parkområde som ingår i det stadsövergripande nätverket av särskilt betydelsefulla ekologiska livsmiljöer som enligt stadens miljöprogram ska bevaras. Inom området finns ekmiljöer som ingår i samma kärnområde för eklevande arter som ekmiljöerna vid Kristineberg. Ett ianspråkstagande av livsmiljöerna inom nätverket på den här platsen är svårt att ersätta inom rimligt avstånd. Området bör studeras närmare i fält men en första bedömning är att området inte är lämpligt att bebygga ur ekologisk synvinkel. Fältstudier och mer detaljerade analyser krävs.

Plats 15 – Lysbomben 4 mot Fyrverkarbacken

Föreslagen bebyggelse innebär intrång i ett definierat ekologiskt område, vilket omfattar ett större antal ekar som tillsammans utgör höga ekologiska värden. Här finns både värdefulla ädellövsbestånd och jätteträd. Området bör studeras närmare i fält med mer detaljerade analyser för en bedömning om området är lämpligt att bebygga från ekologisk synvinkel.

Plats 16 – Lysbomben 4 mot Rålambsvägen

För luftkvalitet se plats 17. I övrigt inga synpunkter.

Plats 17 - Lysbomben 4 mot Västerbroplan

En kompletterande bebyggelse invid en starkt trafikerad väg begränsar utvädringen av luftföroreningar och kan innebära risk för att miljö kvalitetsnormer för luft inte klaras. Den fortsatta planeringen bör uppmärksamma riskerna där bebyggelseprojekten för platserna 1, 2 och 16 även omfattas av frågan.

Ny bebyggelse i den östra delen av delområdet innebär intrång i ett ekområde, som övergripande sett innebär höga ekologiska värden. Området bör studeras närmare i fält med mer detaljerade analyser för en bedömning om området är lämpligt att bebygga från ekologisk synvinkel.

Plats 18 – Lysbomben 4 mot förlängningen av Fyrverkarbacken

I dagsläget finns en omfattande anläggning för kylfläktar söder om befintlig byggnad, vilket kan ge höga bullernivåer. Platsen är i dagsläget relativt befriad från trafikbuller från Fyrverkarbacken. En förlängning av Fyrverkarbacken mot Västerbron kommer sannolikt att öka bullerexponeringen. Förlängningen bör därför undvikas. Området mellan Fyrverkarbacken och befintlig bebyggelse innehåller ekvegetation, vilken bör studeras närmare i fält med mer detaljerade analyser för en bedömning om området är lämpligt att bebygga från ekologisk synvinkel.

Plats 19 – Lysbomben 4 mot Riksarkivet

Förvaltningen ser positivt på möjligheter att komplettera med bebyggelse invid Riksarkivet för primärt kontorslokaler. Behovet av en cykelparkering för besökare och de som arbetar på Riksarkivet är lämpligt att ta med i den fortsatta planeringen.

Plats 20 – Silvieberg 2

Möjligheter bör finnas att vidareutveckla fastigheten genom kompletteringsbebyggelse enligt programförslaget och kan ge ett betydande bostadstillskott till stadsdelen.

Plats 21 – Konradsbergs campusområde

Förvaltningen anser att det utpekade området mellan befintlig bebyggelse är olämpligt för lek och utomhusvistelse. Buller från vägtrafiken på Essingeleden tränger in mellan befintlig campusbyggnad och Telia Soneras nätstation vilket kraftigt påverkar platsen (se bilaga 2). Ekvivalenta bullernivåer om 65 dBA och

mer gäller för hela grönområdet från parkeringsplatsen till Essingeleden, vilket med råge överskrider 55 dBA som är riktvärde för barns lekytor.

Platsen kan vara exponerad för höga halter luftföroreningar från Essingeledens vägtrafik. Se separat avsnitt om luftkvalitet.

För möjligheter att samlokalisera bostäder och/eller lekytor för barn med Telia Soneras anläggning, se plats 5. Genomförandetiden för den vilande byggrätten har gått ut.

För plats 6, 9 och 11 har förvaltningen inga synpunkter.

Slut

Bilagor

1. Marieberg – Program för detaljplan
Samrådsförslag 2011-06771-53.
2. Flygbild över bullersituationen i programområdet.
3. Flygbild med förvaltningens alternativa förslag för Västerbroplan.